

Çeviri Yazılar / *Translations*

Avustralya’da Kanıta Dayalı Kütüphanecilik: Bir Ulusun Kaynak Paylaşımını Geliştirmek*

Evidence-Based Librarianship Down Under: Improving a Nation’s Resource-Sharing

Çev.: Güler Demir**

Öz

Bu çalışma, “Evidence-based Librarianship: Case Studies and Active Learning Exercises” (Kanıta Dayalı Kütüphanecilik: vaka çalışmaları ve aktif öğrenme alıştırmaları) başlıklı kitap içerisinde yer alan “Evidence-Based Librarianship Down Under: Improving a Nation’s Resource-Sharing” (Avustralya’da kanıta dayalı kütüphanecilik: bir ulusun kaynak paylaşımını geliştirmek) adlı bölümün çevirisidir. Söz konusu bölümün yazarı Roxanne Missingham, Avustralya Parlamentosu ve Ulusal Kütüphanesi’nde iş deneyimleri olan ve aynı zamanda Avustralya Kütüphane ve Bilgi Derneği’nin başkan yardımcılığı sorumluluklarını da almış bulunan bir kütüphanecidir. Genel olarak, kitapta, kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesinde, kullanıcılardan toplanan veriler, kütüphanecilerin deneyimleri, bilimsel, mesleki araştırma ve gözlemlerin bir kombinasyonu sonucunda elde edilen bilgi ve kanıtların önemi vurgulanmakta ve komuya ilişkin vaka incelemeleri ile eleştirel düşünmeyi teşvik eden aktif öğrenme alıştırmalarına yer verilmektedir. Özel olarak çevirisi yapılan bölümün amacı ise Avustralya’da konu bağlamında ulusal bir karşılaştırmalı çalışma aracılığıyla oluşturulan ülke çapındaki kaynak paylaşımının gelişimini ve 2006 yılında kütüphanelere uygulanan bir anket ile kanıta dayalı kütüphanecilik yaklaşımının etkisine ilişkin bir değerlendirmeyi sunmaktır. Gerek benzeri çalışmalara uygulama alanında ışık tutması gerekse Türkçe alan yazınına katkı sağlaması umut edilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kanıta dayalı kütüphanecilik; kaynak paylaşımı; belge dağıtımı; kütüphanelerarası ödünç verme; dömiş süresi.

Abstract

This study is a translation of the “Evidence-based librarianship Down Under: improving a nation's resource-sharing” section in the book headed "Evidence-based Librarianship: Case Studies and Active Learning Exercises." Roxanne Missingham, the author of the section in

* Orijinali için bkz. Missingham, R. (2007). Evidence-based librarianship Down Under: improving a nation’s resource-sharing. E. Connor (Ed.). *Evidence-based Librarianship* (ss. 85-101) içinde. Oxford, England: Chandos Publishing. See for the original source: Missingham, R. (2007). Evidence-based librarianship Down Under: improving a nation’s resource-sharing. E. Connor (Ed.) In *Evidence-based Librarianship* (pp. 85-101). Oxford, England: Chandos Publishing

** Yrd. Doç. Dr. Güler Demir. Kastamonu Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. e-posta: gulerdemir2009@gmail.com

Translated by Asst. Prof. Güler Demir. Kastamonu University, Department of Information and Records Management.

question, is a librarian with a work experience in the Australian Parliament and the National Library, who also has the responsibilities of the vice-presidency of the Australian Library and Information Association at the same time. In general, the book emphasizes the knowledge and evidence gained in the development of library services as a result of a combination of user-collected data, librarians' experiences, scientific, professional research and observations, and active learning practices that encourage critical thinking through case-based case studies. The purpose of the specifically translated section is to present an assessment of the development of countrywide resource sharing through a national benchmarking study in Australia on the subject and an evaluation of the impact from an evidence-based librarianship approach using a survey and data from libraries in 2006. It is hoped that it will both shed light on the application field of similar works and provide a contribution to the Turkish literature.

Keywords: Evidence-Based Librarianship; resource-sharing; document delivery; interlibrary loan; turnaround time.

Evvel zaman içinde uzak, çok uzak bir yerde kütüphane personeli, kütüphane materyali isteyen herkese yardım etmek için sihir yapmaya karar verir. Ülke çapındaki bütün kütüphanelerden materyale kolay ve hızlı erişimin yollarını sağlamak için çalışırlar. Bütün kütüphane perileri en iyi hizmeti vermek üzere nasıl daha iyi çalışabileceklerini keşfetmek üzere birlikte uğraşı verir.

Bu öykü, Avustralyalıların kaynak paylaşımında, ulusal bir karşılaştırmalı çalışma aracılığıyla ileriye doğru nasıl büyük bir adım attığının öyküsüdür. Ayrıca, 2006 yılında yapılan bir anket ve kütüphanelerden elde edilen verilerden yola çıkılarak yapılan kanıta dayalı kütüphanecilik yaklaşımının etkisine ilişkin bir değerlendirme hakkında da bilgi vermektedir. Ulusal çalışmadan elde edilen uygulama bağlamındaki gelişmeler, kütüphane kullanıcıları ve kütüphaneler için ortaya koyduğu sonuçlar bakımından değerlendirilmiştir. Bölüm, gelecekte karşılaştırmalı çalışmalara ve sistem geliştirilmesine ilişkin gereksinimin olduğu analizi ile sonuçlandırılır.

Giriş

Kütüphane personeli, son on yıldır kullanıcılara sundukları hizmet konusunda radikal bir devrim sürecine dâhil olmuştur. Kullanıcıların kaynaklara erişim hizmetlerini geliştirme yollarını araştırmak için önemli miktarda kaynak harcamışlardır. Dijital erişim sağlayarak “duvarlarımızı yıkmak” için yenilikçi çözümler, kütüphanelerce bütün sektörlerde uygulanmaktadır.

Arka planda sessizce çalışan bir çeşit “Cinderella” diyebileceğimiz bir kütüphane faaliyeti, -kütüphanelerarası ödünç verme ve belge sağlama- kaynak paylaşımıdır; diğer kütüphanelerden kullanıcılara ödünç verme ve kopya sağlama hizmeti verilir. Bu durum/vaka çalışmasında, kütüphanelerarası ödünç verme olarak anılacak bu hizmet aracılığı ile gerçekleştirilen kaynak paylaşımı, klasik bir kütüphane faaliyetidir. Bazen bir arka oda faaliyeti, alternatif olarak yitip gidecek, yok olacak bir hizmet olarak düşünülmüştür:

Bilgi teknolojisindeki ikinci değişiklik, bilgilerin sayısallaştırılması/dijitalleştirilmesi becerisidir. Bu, tamamen yeni yönlerde ödünç verme ve belge sağlamaya yol açacaktır. Daha kesin bir ifadeyle, belge sağlamayı etkileyecektir çünkü bu, klasik ödünç vermeyi modası geçmiş hale getirecektir.

Bu öngörüye karşın, “hiç kimse bir ada” olmadığından (*no man is an island*)¹ hiçbir kütüphane, dermesi ile bütün okuyucularının/kullanıcıların tüm gereksinimlerine tamamen hizmet veremez. Avustralya’da dermelere erişim için ulusal birlik, kütüphanelerin temel özelliği olmuştur. Batı Avustralya Üniversitesi’nin rektör yardımcısı Profesör Schreuder şunları belirtmiştir:

Hiçbir kütüphane bütün kullanıcılarının bütün gereksinimlerini asla karşılayamaz. Dolayısıyla, diğer kütüphanelerden kitapları görmeyi isteyebilme ya da diğer kütüphanelerin sahip olduğu dergilerdeki makalelerin fotokopilerini talep edebilme, birçok bilim adamının araştırmalarını yürütme yolunda elzem olmuştur. Ulusal bibliyografik veri tabanı ve destekleyici teknolojiye ilişkin gelişmiş yatırımlarının tarihi ile Avustralya bu alanda iyi bir yere sahiptir.

Kütüphanelerarası ödünç verme, kütüphaneler ve kullanıcılar için önemlidir ve Avustralya’daki kütüphanelerin faaliyetinde temeldir ve aynı zamanda da sürekli olarak geliştirilebilecek bir alandır. Avustralya kütüphaneleri son on yıl boyunca, kendilerini performansını incelemeye ve geliştirmeye adanmıştır. Yeni büyük ulusal proje, hizmet geliştirmek için yeni bir kavramın uygulanmasının bir örneğidir. Bu kavram “Kanıtı Dayalı Kütüphanecilik (KDK)”dır.² Peki nedir bu KDK?

Eldredge’in bu anlamdaki ifadeleri şöyledir:

KDK süreci, sağlık bilimleri kütüphanecilerinin, acil dikkat gerektiren belli bir soruna odaklanarak, araştırma bulgularını günlük uygulamalarına entegre etmelerini sağlar. KDK süreci, pratik bir soru belirlemeyi, soruya yanıt vermek için gerekli olan kanıtı aramayı ve ilk soruya yanıt vermek için, toplanan kanıtların yararını ve geçerliliğini sistematik olarak değerlendirmeyi içerir.

Brice ve arkadaşları, “KDK’nin, kütüphanecilerin okuma, yorumlama ve profesyonel araştırmalarına ilişkin literatürü yaşama geçirme becerilerini arttırmayı hedeflediğini” belirtmişlerdir. Bu bölümde, ilişkili bağlamda bilgi elde eden ulusal bir projeye dâhil olan Avustralya kütüphanelerinde, kütüphanelerarası ödünç verme araştırması konusundaki bilgiler özetlenmektedir. Bu veriler daha sonra pratik bir sorunun yanıtını belirlemek için analiz edilmiştir (üst düzeyde performans gösteren bir kütüphanelerarası ödünç verme faaliyetine ne sebep olur?), araştırmanın bulgularının nasıl uygulamaya konulduğu ve araştırma bulgularının uygulanmasının, kütüphanelerarası ödünç vermede önemli gelişmelere yol açıp açmadığı araştırılmıştır.

Avustralya’da Kütüphanelerarası Ödünç Verme

Avustralya kütüphanelerinin, şüphesiz, geniş bir ülkede yayılmış olması nedeniyle işbirliği ve kaynak paylaşımı bağlamında uzun ve gelişmiş bir geçmişi vardır. Bununla beraber, bu kütüphanelerin dermesi görece yeni oluşturulmuştur. Avustralya’daki ilk kütüphane, şevkli biçimde ancak başarısız bir başlangıçla, 1809’da kurulmuştur ve 1820’lerde abonelik kütüphaneleri kurulmuştur. Bu kadar yakın bir geçmişe sahip olan bu kütüphanelerde, hizmetlerin sınırlı bütçeyle sağlanması ve okyanus ötesi diğer kütüphanelerden materyal elde etme süreçlerindeki gecikmeler göz önüne alındığında, işbirliği önem kazanmıştır. Kütüphanelerarası ödünç verme isteklerinde ve sağlamada son zamanlarda bir azalma eğilimine karşın yılda yaklaşık olarak gerçekleştirilen 1 milyon işlem ile kütüphanelerarası ödünç verme işlemi bütün Avustralya kütüphaneleri için önemli bir hizmet olarak varlığını sürdürmektedir. Söz konusu azalma, kullanıcıların kendi kütüphaneleri aracılığı ile daha fazla kaynağa erişimini sağlayan Science Direct ve JSTOR gibi büyük e-koleksiyonlarının

¹ Bu deyiş, 17. yüzyılın İngiliz yazarı John Donne’in (1572-1631) *Devotions* (1624) başlıklı yapıtından bir alıntıdır: ‘Hiç kimse kendi başına bir ada değildir; herkes Kıta’nın bir parçasıdır; bütünün bir parçası’. Hiç kimsenin kendi kendine yeterli olamayacağı; herkesin başkaları ile dayanışmasına ilişkin gereksinim ifade edilmektedir. (Kaynak: The Phrase Finder (2017). *The meaning and origin of the expression: no man is an island*. Gary Martin. Erişim adresi: <http://www.phrases.org.uk/meanings/no-man-is-an-island.html>).

² “Kanıtı Dayalı Kütüphanecilik (KDK)” biçiminde çevirisi yapılan kavram, orijinal kaynakta “Evidence-Based Librarianship” (EBL) olarak geçmektedir.

Avustralya araştırma kütüphaneleri tarafından satın alınmasıyla yakından ilgilidir. Ancak, kütüphanelerarası ödünç verme, üniversite kütüphanesi alanında istatistiklerin gösterdiği gibi, temelde iyi kullanılan bir hizmet olarak varlığını sürdürmektedir.

Kütüphanelerarası ödünç verme bütün sektörlerdeki Avustralya kütüphanelerinin kullanıcıları ve son kullanıcılar için önemli bir hizmettir. İngilizce ve psikoloji araştırmacılarının bir çalışmada “Avustralya üniversitelerinde İngilizce ve Psikoloji alanında yürütülmekte olan araştırmaların %50’sinin, kütüphanelerarası ödünç vermeye dayandığı” bulunmuştur. Bilim adamları, benzer şekilde, kütüphanelerarası ödünç vermenin çalışmalarında önemli yer tuttuğunu bildirmiştir. Bir diğer çalışmada biyologların %48’inin fakat fizikçilerin sadece %20’sinin en azından yılda on defa kütüphanelerarası ödünç verme/belge sağlama hizmetlerini kullandıkları bulunmuştur. Her iki araştırma da kütüphanelerarası ödünç verme hizmetlerinin hızı ve kalitesi ile ilgili önemli sorunları rapor etmektedir.

Kanıt Dayalı Kütüphaneciler ve Kütüphanelerarası Ödünç Verme

Eldredge, KDK için yedi bölümden/ilkeden oluşan bir kavramsal çerçeve önermiştir. Birinci ilke, ‘KDK, kütüphanecilikte deneyimlerin kullanımıyla geliştirilmiş pragmatik bir bakış açısıyla birleştiğinde, sağlanan en iyi kanıtların kullanımıyla kütüphane uygulamasının geliştirilmesini araştırır’ biçimindedir. Avustralya kütüphaneleri, kullanıcılar zaten kütüphanelerarası ödünç verme hizmetinin beklentilerini karşılamadığını belirttiğinden, hizmetin geliştirilmesi hakkında pragmatik sorular sorabilmişlerdir. Dolayısıyla, kütüphanelerarası ödünç verme konusunun araştırılması şansını elde etmişlerdir.

Daha da önemlisi, Avustralya kütüphaneleri, Araştırma Kütüphaneleri Birliği (ARL) (The Association of Research Libraries/ARL) tarafından geliştirilen bir metodolojiyi kullanabilmişlerdir.

Eldredge’in “KDK, nitel veya nicel araştırma yöntemlerine bağlı olsun veya olmasın, sağlanan en iyi kanıtları uygular” biçimindeki ikinci ilkesi, olası en iyi kanıtları elde etmek için kabul edilmiş bir metodolojinin kullanımıyla tam olarak başarılmıştır. ARL Bilgi Kaynaklarına Erişim Komitesi, kütüphanelerarası ödünç verme hizmetinin sağlandığı bütün çevrede yapılması gereken değişiklikler hakkında tartışmalar yürütmüştür. Tartışmalar, kullanıcının doğrudan erişebildiği, tamamen otomatik olan ve kütüphane ile kullanıcı için etkin ve verimli bir bütünlüğü sağlayan ‘ideal bir sistemin’ olması önerisine yol açmıştır. ARL, şu soruya yanıt vermek için 1996’da büyük bir proje yürütmüştür: “Maliyet etkin kütüphanelerarası ödünç verme ve belge sağlama faaliyetinin özellikleri nelerdir?”

Bu çalışma ile kütüphanelerarası ödünç verme hizmetlerini değerlendirmek üzere kullanılabilecek bir metodoloji geliştirilmiştir. Bu metodoloji, aracı ve kullanıcının başlattığı kütüphanelerarası ödünç alma ve ödünç vermenin birim maliyeti, karşılama oranı ve dönüş süresi gibi hizmet niteliklerini ölçmüştür. Çalışmadan elde edilen bilgiler, bütün kütüphanelerin performansını geliştirmek için kullanılabilir.

Kaynak paylaşımına Avustralya’da gösterilen yoğun ilgi, kütüphanelerarası ödünç vermede gelişmelerin bir öncelik olduğu düşüncesi üzerinde uzlaşma ve bu metodolojinin geliştirilmesi ile beraber daha önce mümkün olmayan bir şekilde mevcut ve “ideal performansın” değerlendirilmesi tam zamanında ve yerinde gerçekleşmiştir. 1999’da Avustralya kütüphaneleri, ulusal bir çalışma yürütmeyi kararlaştırmıştır.

Avustralya Kütüphanelerarası Ödünç Verme (ILL) Çalışması

Ulusal Kaynak Paylaşım Çalışma Grubu (*the National Resource Sharing Working Group*) (www.nla.gov.au/initiatives/nrswg/) çalışmayı yürütmüştür. Bu grup, kütüphane sektörlerinin ve profesyonel grupların temsilcileriyle 1999’da kurulmuştur. Amacı, kütüphanelerarası ödünç verme standartlarını, uygulamalarını ve politikalarını izlemek ve bunların değişen kullanıcı

gereksinimlerini karşılaması ve yeni teknolojilere uygunluğunu sağlamak üzere devamlılığını sağlamaktı. Çalışma grubu, kütüphanelerarası ödünç verme hakkında bir karşılaştırma araştırmasının yürütülmesi önerisi ile araştırmayı yürüten Avustralya Ulusal Kütüphanesi'nden yardım almıştır. Araştırmanın üç temel hedefi aşağıdaki gibidir:

- Yüksek performanslı kütüphanelerarası ödünç verme faaliyetlerinin niteliklerini tanımlama;
- Kütüphanelerarası ödünç verme uygulamaları hakkında farkındalık yaratmak ve bu bağlamda uygulama değişiklikleri yapmak için bir araç olarak hizmet etmek;
- Faaliyetlerini değerlendirmek için kütüphanelere yardımcı olmak üzere bir dizi standart veri sağlamak.

Bu, Avustralya çapında 100'ün üstünde kütüphanenin katılımıyla gerçekleşen muazzam bir çalışmaydı, 30 özel kütüphaneyi, 37 üniversiteden 32 üniversite kütüphanesini, 20 halk kütüphanesini, bütün devlet ve bölgesel kütüphaneleri ve Ulusal/Milli Kütüphaneyi içeriyordu. Son rapor 2002'de yayınlanmıştır çünkü analiz için fazla zaman gerekmekteydi. Raporun bütünü çevrimiçi olarak elde edilebileceği gibi çalışmanın nasıl yürütüldüğü ve temel sonuçlar hakkındaki ayrıntılı bir rapor da sağlanabilir.

25.000'den fazla sayfayı içeren anket aracılığıyla toplanan veriler, Ulusal Kütüphane personeli tarafından spreadsheet'lere (hesap çizelgeleri) girilmiştir. Veriler kontrol edilmiş ve analiz başlamıştır. Avustralya İstatistik Dairesi'nden bir devlet istatistikçisi veri analizini yapmış ve değişkenler arasındaki olası ilişkileri tanımlamak için lojistik regresyon modellemeyi kullanmıştır. Faaliyetlerin istenmesi için elli değişken ve faaliyetlerin sağlanması için 42 değişken dâhil edilmiştir. Temel performans ölçümleri, faaliyetlerin istenmesi için dönüş süresi, doluluk oranı ve birim maliyeti ile faaliyetlerin sağlanması için doluluk oranı ve birim maliyeti olmuştur.

Bu yaklaşım ayrıca Eldredge'in üçüncü ilkesine de uymaktadır: 'KDK, kütüphane uygulamasını etkileyen kararları desteklemek için giderek titizleşen araştırma stratejilerinin izlenmesini teşvik eder'. Uluslararası toplum aracılığıyla soruların ayrıntılı analizi ve test edilmesi, o zamana kadar uygulanmamış olan Avustralya kütüphanelerarası ödünç verme araştırmalarına bir derece güçlük getirmiştir.

Bütün kütüphanelerin performansı, Avustralya kütüphanelerinin genel sonuçları ile ilişkilendirilerek analiz edilmiştir. İlginç şekilde, hiçbir kütüphane hiç bir kategoride en üst düzeydeki %10'luk dilime girmemiştir, bu da her kütüphanenin performansını geliştirebileceğine işaret etmiştir. Analiz edilen veriler şunları içermektedir:

- *Dönüş süresi* (kullanıcının bir materyali istemesi ve alması arasındaki süre). Performans önemli ölçüde değişiktir. Özel kütüphaneler en hızlı dönüş süresine, halk kütüphaneleri en yavaş dönüş süresine sahiptir. Bu durum, söz konusu kütüphane sektörlerindeki hizmetlerin doğası ile ilişkili olabilir; halk kütüphaneleri bir belgeyi sağlama ya da bir materyali ödünç verme işlemlerinin ücretsiz olmasına öncelik verirken, özel kütüphaneler işlemin hızına daha çok vurgu yapmaktadırlar.
- *Doluluk oranı* (bir materyalin elde edilmesindeki başarı). Kütüphane sektörleri için başarı oranının yüzdesinde sadece küçük bir farklılık vardır. Genel temel faktörler tümüyle hep otomasyon, otomasyon ve yine otomasyondur.
- *Maliyetler*. Her temel maliyet unsuru ve sektörü için kütüphanelerarası ödünç verme maliyeti analiz edilmiştir. Temel maliyet, personeldir - kütüphanelerarası ödünç almanın toplam maliyetinin yaklaşık olarak %90'ını kapsar.
- *Kullanıcıların görüşleri*. Kullanıcı anketi, %95'in üstünde memnuniyetle, hizmete ilişkin yüksek seviyedeki memnuniyeti ortaya koymuştur.

Temel olarak tanımlanan sorunlar arasında bazı belgelerin kalitesinin iyi olmaması ve elektronik sağlama için duyulan talep bulunmaktadır. Kullanıcılar, gelişmiş sağlama hızını,

gelişmiş kaliteden daha yüksek derecelendirmiştir. Kullanıcı isteklerinin izlenmesi, kullanıcıların isteklerini denetleyip izlemelerini sağlayacak çevrimiçi sistemleri kullanabilmeleri için gereksinim duydukları bir alandır.

Son analizde, üst düzey performans sağlanması için beş temel performans faktörü belirlenmiştir.

- *Kütüphanelerarası Ödünç Verme ve Belge Sağlama (ILL/DD) sürecinde olası en az adımın yer almasını sağlamak için iş akışlarının incelenmesi.* En etkin kütüphaneler, bir materyalin elde edilmesinde, en az sayıda adıma sahip olanlardır.
- *Bir kütüphane sistemi için sonraki öneride bir otomasyon paketi uygulamak veya ILL modülü dâhil etmek.* Her performans kriterine göre kütüphanelerin, verimli ve etkin hale gelmek için kütüphanelerarası ödünç verme süreçlerini otomasyona aktarmaları gerektiği açıktır. Otomasyon, gerçekten dönüş süresinde günden/zamandan tasarruf sağlamakta ve sağlama için birim maliyetini düşürmektedir.
- *ILL/DD personelinin, kullanılan kaynaklar ve sistemler hakkında iyi eğitilmiş olduğunu garanti etmek.*
- *Toplu kataloglara materyal/derme eklemek ve mevcut materyallerin/dermelerin varlığını/devamlılığını korumak.*
- *Anahtar role sahip istekte bulunan ve desteği olan kütüphanelerle işbirliği anlaşmalarının olasılıklarını araştırmak.*

Araştırma Sonuçlarının Uygulanması

KDK'nin belki de en önemli unsuru, araştırma kanıtını uygulamaya dönüştürmektir. Kütüphanelerarası ödünç verme karşılaştırma çalışması, yüksek performanslı kütüphanelerarası ödünç verme alanları hakkında zengin bilgi sağlamıştır. Ulusal Kaynak Paylaşımı Çalışma Grubu için temel güçlük, Avustralya kütüphanelerini, en iyi uygulamaları benimseyerek araştırma bulgularını uygulamaya koymaları için teşvik etmenin yollarını bulmak olmuştur.

Çalışma grubu üç yönlü bir yaklaşımda bulunmuştur. Araştırma bulgularını kütüphanelere ve birliklerine doğrudan tanıtmış, uygulamacılara ve politika yapıcılara çalıştaylar sunmuş (kendi kendine öğrenmeyi sağlamak amacıyla belgelerin çalıştay için web'de ücretsiz sağlanması dâhil) ve çalışma uygulamalarını teşvik etmek için en iyi uygulama yapan kütüphaneleri özendirmiştir. Araştırmadaki bütün katılımcılara, performanslarının sektörlerindeki bütün kütüphanelerle ve bütün araştırma grubuyla nasıl karşılaştırıldığını belirten bir rapor sağlanmıştır. Kütüphane otomasyon sorunları, ulusal otomasyona dayalı kütüphanelerarası ödünç verme sisteminde ve ulusal toplu katalogunda geliştirmeler sağlama için Milli Kütüphaneye bildirilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarını tanıtmak ve en iyi uygulamayı özendirmek için Avustralya çapında bir dizi çalıştay yapılmıştır. Bütün kütüphane sektörlerinden politika yapıcılar ve uygulamacılar dâhil, çalıştaylara yaklaşık olarak 500 kütüphane personeli katılmıştır. Araştırmaya dâhil olmayan kütüphaneler, uygulamalarını geliştirmek için çalıştaylara katılabilmektedir. Çalıştay el kitabı, bütün Avustralya kütüphanelerinin ulaşımını sağlayacak biçimde çevrimiçi yayınlanmıştır. Bu özellikle, çalıştaylara katılmak için personel gönderemeyen uzak ve bölgesel kütüphaneler için değerli olmuştur.

Kütüphane konferanslarında, devlet, üniversite, halk ve özel kütüphane toplantılarında sunumlar yapılmıştır. 11-12 Kasım 2002'de yapılan ulusal toplantı ve uygulama günü, özellikle de otomasyon konusunda, en iyi uygulamaları gerçekleştirmeyi arzu edenlerin bilgi paylaşımı bağlamında belki de en önemli olayıdır. Bu toplantı, araştırma bulgularının tartışılmasına ve kütüphane faaliyetlerinin geliştirilmesi için fikirlerin ve kaynak paylaşımında olası yeni modeller hakkında bilgilerin paylaşımına olanak sağlamıştır. Uygulama kısmı,

ikinci günde gerçekleştirilmiştir. Bu, kütüphane personelinin, otomasyon ortamlarında kütüphanelerarası ödünç verme sistemleri sunumlarını görmeleri için bir fırsat olmuştur. Sunumlar, kütüphane personeli için özellikle de katılamayanlar için daha fazla erişim amacıyla web’de yayınlanmış, dolayısıyla tüm Avustralya kütüphane topluluğuna öğrenme fırsatı sağlanmıştır.

Avustralya Milli Kütüphanesi, kaynak paylaşımı, toplu katalog ve otomasyona dayalı kütüphanelerarası ödünç verme sistemine desteğini gözden geçirmiştir.

Sorunların gözden geçirilmesi ve gelişmelerin ulusal sisteme önerilmesi için bir uzman danışman grubu oluşturulmuştur. Grup, sorunları araştırmış ve sistemlerin geliştirilmesine, hizmetlerin pazarlanmasına ve gelecekteki gereksinimleri hakkında son kullanıcılar ve kütüphanelerle yakın ilişki kurmaya odaklanan 13 öneride bulunmuştur. Bu önerilerin tamamı Milli Kütüphane tarafından kabul edilmiştir.

Eldredge, uzun dönem eğiliminin, ‘sağlık bilimleri kütüphaneciliğinde günlük kararlar hakkında bilgi verecek olan, bazılarının daha yüksek seviyelerdeki kanıta dayalı olduğu uygulama rehberleri’ geliştirmek olacağını öngörmüştür. Karşılaştırma çalışmasından geliştirilen uygulama rehberleri, çalıştay el kitapları ve çalıştaylar şeklinde kütüphanelerle paylaşılmıştır. Bu, Avustralya kütüphaneleri için KDK’nin yeni bir uygulamasını temsil etmiştir.

Ne Elde Edilmiştir - Proje Başarılı mıydı?

2006’da, karşılaştırma raporu sonuçlarının ve Ulusal Kaynak Paylaşımı Çalışma Grubu’nun izleyen faaliyetlerinin bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Değerlendirme ile aşağıdaki adımların gerçekleştirilmesi tasarlanmıştır:

- Karşılaştırma çalışması aracılığı ile Avustralya kütüphanelerinde, kütüphanelerarası ödünç vermede görülen gelişmelerin değerlendirilmesi;
- Ulusal performansı geliştirmek için yürütülen faaliyetlerin etkinliğini belirlemek;
- Kullanıcı için performans geliştirmelerinin değerlendirilmesi.

Seçilen metodoloji, karşılaştırma amaçları için orijinal karşılaştırma araştırmasındaki sorulardan bazılarının aynen kullanılması ile geliştirilen bir araştırma aracı olmuştur. Bu, karşılaştırma araştırmasında olduğu gibi, e-listeler aracılığı ile geniş ölçüde yaygınlaştırılmıştır. Ayrıca, ulusal sistemden elde edilen istatistiksel bilgilerin kullanılmasıyla kütüphanelerarası ödünç vermedeki değişikliklerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Bütün sektörlerden yüz altmış bir kütüphane anketi doldurmuştur. Kütüphane türlerinin bileşimi önceki çalışma ile benzeşmektedir ancak görece daha az üniversite kütüphanesi ve daha fazla özel kütüphane bulunmaktadır. Karşılaştırma çalışması ile oluşturulan faaliyetlere katılım görece düşüktür:

- Yanıt verenlerin %51’i (83), karşılaştırma çalışmasına katılmıştır;
- %33 (53) eğitime katılmıştı (40’ı çalışmaya katılmış ve 13’ü katılmamıştır).

Aşağıdaki anket sonuçları, en iyi uygulamaları yerine getirmek için yapılan faaliyetleri göstermektedir. Ulusal kütüphanelerarası ödünç verme sistemine katılımdan ölçülebilen faktörler hakkında ek bilgi sunulmuştur.

Kütüphanelerarası Ödünç Verme / Belge Sağlama (ILL/DD) Sürecinde Olası En Az Adımın İşe Karışmasını Sağlamak İçin İş Akışlarının İncelenmesi

161 yanıt veren katılımcıdan 72’si (%45), kendi kütüphanelerarası ödünç verme faaliyetlerini gözden geçirdiklerini bildirmiştir. İlginç olarak, yorumlar, sekiz kütüphanenin zaten kütüphanelerarası ödünç verme faaliyetlerini gözden geçirdiklerini ortaya koymuştur, dolayısıyla yanıt verenlerin yaklaşık olarak % 50’si, karşılaştırma çalışmasının

yayınlanmasından itibaren kendi kütüphanelerarası ödünç verme faaliyetlerini gözden geçirmiştir. Faaliyet, sektöre göre farklılık göstermiştir: ulusal/devlet/bölgesel kütüphanelerin %86'sı, üniversite kütüphanelerinin %72'si, halk kütüphanelerinin %48'i ve özel kütüphanelerin %40'ı, faaliyetlerini gözden geçirmiştir.

Kütüphanelerarası ödünç verme faaliyetlerinin gözden geçirilmesi, karşılaştırma çalışmasındaki faaliyetlere katılımı son derece ilgili bulunmuştur. Kendi faaliyetlerini gözden geçirenlerden %58.3'ü eğitime katılmış, %72.2'si karşılaştırma çalışmasına katılmış ve %12.5'i ne eğitime ne de araştırmaya katılmamıştır. Genel olarak, eğitime ve karşılaştırmalı araştırmaya katılan kütüphanelerin, kendi faaliyetlerini gözden geçirmesi ve otomasyon ortamında kütüphanelerarası ödünç verme sistemini uygulaması daha olasıdır.

Kütüphane Sistemi İçin Sonraki Teklifte Bir Otomasyon Paketi Uygulama Veya Bir Kütüphanelerarası Ödünç Verme (ILL) Modülünü Kapsama Alma

Kütüphanelerarası ödünç vermenin otomasyon ortamına aktarılması karmaşık bir konudur. Avustralya'da şu anda ulusal otomasyona dayalı kütüphanelerarası ödünç verme sistemini kullanan 550'nin üstünde kütüphane vardır. Bu kütüphanelerin çoğunluğu için kullanabilecekleri tek otomasyon sistemi, kaynak kullanımı dikkate alındığında (personelin vakti ve teknoloji), maliyetini karşılayabilecekleri sistem olan bu sistemdir. Ulusal sistemi kullanan kütüphanelerin sayısı, yaklaşık olarak yılda 20 adet artmıştır. 2005'te, ayrı işlemler için ücretleri ortadan kaldıran fiyat politikasındaki bir değişiklikten sonra, hizmet üyeliği 30'un üstünde artmıştır ki bu durum maliyet ve en iyi uygulamanın birbiri ile daima doğrudan ilişkili olması gerekmediğini göstermektedir.

Büyük kütüphaneler ve kütüphane konsorsiyumu, genellikle yerel olarak tesis edebilecekleri veya bağımsız yürütebilecekleri otomasyon sistemlerini satın alırlar. Avustralya'daki en önemli otomasyon projesi, LIDDAS projesi olmuştur ve bu proje, ISO ILL protokolünün kullanımıyla bağlantılı olan 17 üniversite ve devlet kütüphanesinde Fretwell Downing Sanal Belge Değiş Tokuş (VDX) yazılımının uygulanmasıyla sonuçlanmıştır. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar şunlardır:

- %45 bir otomasyon paketini uygulamıştır;
- Üniversite kütüphanelerinden %71'i kütüphanelerarası ödünç vermeyi otomasyon ortamına taşımıştır ki bu oran diğer kütüphanelerle karşılaştırıldığında - halk kütüphanelerinin %51'i, ulusal/devlet/bölgesel kütüphanelerin %43'ü ve özel kütüphanelerin %29'u- önemli ölçüde yüksek bir orandır.
- Karşılaştırma çalışmasına katılanların %52'si, otomasyon sistemlerini uygulamıştır;
- Otomasyona geçen kütüphanelerin %34'ü, karşılaştırma çalışmasına katılmamıştır.

Otomasyona geçme, bir web formu aracılığı ile istekte bulunan otomasyon sürecindeki kullanıcıdan (%66), Ulusal Kütüphaneler Avustralya Belge Sağlama Sistemi (%43) ile karşılıklı çalışmaya kadar değişmiştir. Ek olarak 35 kütüphane, otomasyona dayalı kütüphanelerarası ödünç verme sistemi uygulamayı planladıklarını belirtmiştir -bu da, yakın bir gelecekte ankete yanıt verenlerin toplam olarak %65'inin otomasyon sistemi edineceğini göstermektedir. Ulusal kütüphanelerarası ödünç verme sistemlerinin kullanımı hakkında Avustralya Milli Kütüphanesinden alınan bilgiler, mevcut trafiğin %23'ünün, kendi otomasyon sistemlerini kullanan kütüphaneler tarafından oluşturulduğunu ortaya koymuştur. Karşılaştırma çalışması sonucunda gelişen bu öneri, önemli ve gittikçe artan bir dizi işlemi yönetmek üzere otomasyonun kullanımı anlamında ölçülebilir, dikkate değer bir ilerleme geçirmiştir. İlginç olarak, öneri ile hem ulusal kütüphane hem de diğer kütüphanelerden bu faaliyetlerin tümü ile otomasyona dayalı biçimde gerçekleştirilmesini düzenleyecek sistemlerin sağlanarak harekete geçilmesi istenmiştir.

Kütüphanelerarası Ödünç Verme / Belge Sağlama (ILL/DD) Personelinin Kullanılan Kaynaklar ve Sistemler Hakkında İyi Eğitilmesini Sağlama

Eğitim, Kütüphanelerarası Ödünç Verme (ILL) personeli için esas olarak bölgesel bir konudur. Bunun için ilk adımın, 500'ün üstünde kişinin yeni beceriler kazanmasını sağlayan, Ulusal Kaynak Paylaşımı Çalışma Grubu tarafından verilen eğitim aracılığı ile faaliyetlerini gözden geçiren ILL personelini işe dâhil etmek olduğu söylenebilir. Araştırma, bu alandaki gelişmeler hakkında değerli bilgiler sağlamıştır:

- Yanıt verenlerin %59'u personelleri için profesyonel becerilerini güçlendiren eğitim verdiklerini belirtmiştir;
- Bunun, en fazla üniversite (%72) ve ulusal/devlet/bölgesel (%80) kütüphanelerinde önemli olduğu izlenmiştir. Daha az önemli görüldükleri kütüphaneler, halk (%48) ve özel kütüphanelerdir (%45).

Kütüphanelerarası ödünç verme personeli, genellikle daha düşük sınıflandırmalarda görevlendirilir ve eğitimlerinin, işlettikleri sistemlere göre belirlenmesi beklenir. Genel olarak, merkezileştirilmiş kütüphanelerarası ödünç verme faaliyetlerini yürütenler ve büyük kütüphaneler daha yaygın eğitim sunabilmektedirler. Bu soruya verilen yanıtlar, otomasyon sistemleri uygulayan ve uygulamalarını gözden geçiren kütüphanelerin sayısı ile genellikle uyumlu bulunmuştur.

Toplu Kataloğlara Materyal/Derme Ekleme ve Devamlılığını Sağlama

Avustralya'daki en büyük toplu katalog, Avustralya Milli Kütüphanesinin sağladığı ulusal toplu katalogdur. 1980'de çevrimiçi olarak başlatılan katalog, bütün sektörlerden kütüphaneleri dâhil etmek üzere konsorsiyumdan veya belli başlı araştırma kütüphanelerinden gelişmiştir. Kataloğun katkısının, bütün kütüphaneler için önemli olduğu aktif şekilde tanıtılmasına karşın, halk ve özel kütüphanelerin hepsi kaydedilmemiştir. Araştırmaya katılanların %81'i ulusal toplu kataloğa veya diğer toplu kataloğlara katkıda bulunmaktadır. Katılımcıların 60 milyondan fazla materyali vardır ve bu, ulusal toplu katalogda kayıtlı olan 40 milyondan biraz fazla koleksiyona tezat teşkil etmektedir. Açıkçası, kataloğun kapsamını geliştirmek için daha fazla faaliyet gerekmektedir.

Avustralya'da üniversite kütüphane koleksiyonlarına ilişkin yüksek seviyede koleksiyon benzersizliğini/eşsizliğini ortaya koyan bir araştırma toplu kataloğun önemini vurgulamıştır. Benzersiz şekilde sahip olunan bu materyaller, Avustralya koleksiyonunun önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Halk kütüphaneleri, genellikle sınırlı baskıları ve dağıtımları olan yerel tarih materyallerinin geniş koleksiyonlarına sahiptir. Devlet ve milli kütüphanelerin örneğin yazma eserler ve resimler gibi eşsiz materyalleri bulunmaktadır.

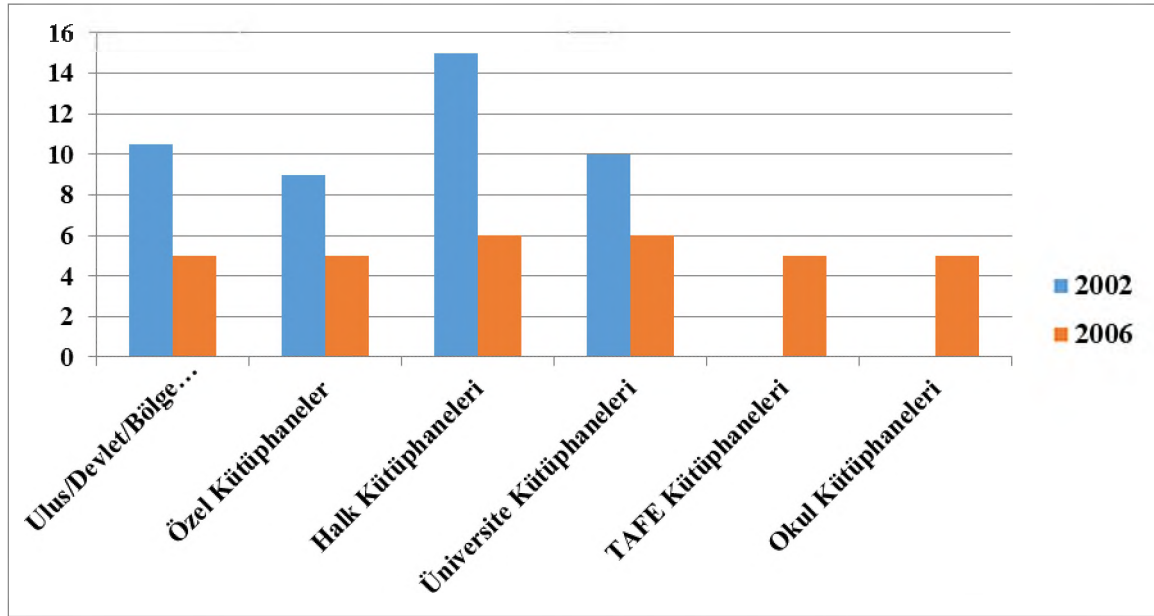
İstekte Bulunan ve Sağlama Yapan Belli Başlı Kütüphanelerle İşbirliği Anlaşmaları Olasılıklarını Araştırmak

Kütüphaneler, yapısı gereği daha çok resmi olan çeşitli mekanizmalar aracılığı ile işbirliğinde bulunmuşlardır. Araştırma, %56'sının, diğer kütüphanelerle işbirliği anlaşmaları yapmayı araştırdıklarını ortaya koymuştur. Bu seçenekleri araştıranların çoğunluğu, özel ve üniversite kütüphaneleridir.

Projenin Etkisi

Avustralya kütüphanelerinin, kütüphanelerarası ödünç verme performansını geliştirmek üzere 2002 yılında yapılan çalışma ve faaliyetler, büyük bir girişimi yansıtmıştır. Uygulama üzerine kanıt toplama kavramı, en iyi uygulama faktörlerini belirleme ve bunların benimsenmesinin özendirilmesi, ulusal düzeyde kanıta dayalı uygulamayı göstermektedir. Belki de asıl soru, bu

çalışma aracılığı ile kütüphane kullanıcıları için neyin elde edildiğidir. Araştırma, kullanıcılara ödünç verme hizmetlerinin ve belge kopyalarının sağlanmasında önemli bir gelişmenin varlığını ortaya koymuştur (Bkz. Şekil 1).

Şekil 1. Kütüphanelerarası ödünç verme hizmeti alan kullanıcılar için ortalama dönüş süresi: 2002 ve 2006 yılları araştırma sonuçlarının karşılaştırılması

Veriler, materyal/belge tesliminde/dağıtımında büyük gelişme olduğunu göstermektedir. Halk kütüphanesi sektörü dönüş süresinde en fazla azalmayı gösteren kütüphane türüdür. Bu, kullanıcılar tarafından en fazla önemsenen kriteri yerine getiren hizmet olması bağlamında değerlendirildiği için önemli bir gelişmedir. Ayrıca, kütüphaneciler doluluk oranının (istenen materyalin başarılı biçimde sağlanması) geliştiği kanısındadır. Dolayısıyla, Avustralya çapında kullanıcılar için hizmet sonuçlarının ölçülmesi bakımından, karşılaştırma araştırması, uygulamada önemli gelişme elde etmiştir.

Karşılaştırma çalışmasının hedeflerinden biri, kütüphanelerarası ödünç verme faaliyetinin maliyetlerini düşürmek olmuştur. 2006 yılında yapılan ankette, maliyetlerin azalıp azalmadığı sorulduğunda, kütüphaneciler böyle bir durumun gerçekleşmediğini belirtmişlerdir. Bunun iki olası nedeni vardır. Önceki çalışmada değinildiği gibi, kütüphanelerarası ödünç verme maliyetlerinin en önemli belirleyicisi personeldir. Zaman içinde maaşlar yükseldiği için faaliyetin maliyetinde de şüphesiz bir artış olmuştur. Ayrıca, birkaç kütüphane, fonların yatırımını gerektiren otomasyon sistemleri edinmiştir. Toplanan verilerden, karşılaştırma çalışmasının sonuçlarının uygulanmasıyla kazanılan verimliliklerin, uygulamalar olduğu gibi devam etmiş olsaydı, kütüphanelerarası ödünç vermede yaşanacak olan maliyet artışlarını düşürüp düşürmeyeceği açık değildir. Genel sonuçlar, birim maliyetlerinin, zaten düşük maliyetlere sahip olan özel kütüphane sektöründe en fazla arttığına işaret etmektedir. Kütüphane maliyetlerinin çoğunluğu, değişmemiş veya azalmamış ya da bilinmemektedir.

Bunların Hepsine Değer miydi?

Eldredge şunu önermiştir:

- KDK, bilgi arama ve bilgi geliştirme bağlamında, araştırmayı kapsayan fakat sadece araştırmayla sınırlı olmayan küresel bir yaklaşımı temsil etmektedir;
- KDK, en uygun kanıta dayanan fakat katı protokollerin onayını şart koşturmayan uzman

kurullarca geliştirilen uygulama rehberlerinin ve standartların benimsenmesini desteklemektedir.

Kütüphanelerarası ödünç verme projesi, araştırmaya dayalı ve bütün kütüphane sektörlerinin tartışmaya katılmasını benimseyen bir performans geliştirilmesi yaklaşımını sergilemiştir. 2006 yılında önemli derecede azalmış dönüş süresi ile yeni ulusal kütüphanelerarası ödünç verme yasasının oluşturulması, KDK’i kullanarak araştırmanın ötesine; liderliğe gidiş biçiminde değerlendirilebilir. Milli Kütüphanede 2006’daki ulusal danışma forumunda kütüphanelerarası ödünç vermede elde edilen gelişmenin daha da ileriye götürülmesi taahhüdü, uygulamayı geliştirmiş olan ilkelere katı şekilde uyulmadığını göstermektedir. Daha iyi ödünç verme hizmetlerinin geliştirilmesi gündeme alınmıştır ve bu, Yeniden Düşünen Kaynak Paylaşımı Grubu (*the Rethinking Resource Sharing Group*) ile daha güçlü uluslararası bağlantıları sağlayacaktır.

Dempsey şunu önermiştir:

Kütüphanelerin zengin koleksiyonları vardır ve toplu (*aggregate*) kütüphane sistemi büyük bir başarıdır. Ancak, bizim mevcut ağ çevremizde, kütüphaneler kendilerine ilişkin fazla yoğun olmayan bir ilgi uğruna rekabete girerler. Bu, etkin bir ‘uzun kütüphane kuyruğu’nun beklenmesi durumunda, kütüphane koleksiyonlarının ve hizmetlerinin keşif ve kullanım maliyetinin’ mümkün olduğunca düşük olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu, kullanıcıların ve kütüphanelerin derme erişimini geliştirmeye yönelik gelişmeleri dikkate almanın önemini vurgular. Google ve diğer internet arama motorlarının gittikçe artan popülaritesi ile beraber kütüphaneciler, kendi koleksiyonlarından ve kütüphanelerarası ödünç verme yoluyla diğer kütüphanelerden materyallerin kolay biçimde bulunması ile dağıtımını/iletimini teşvik etmelidir. Kütüphanelerarası ödünç verme, böyle entegre bir hizmet sunmanın oturmuş bir yöntemidir. Kaynaklara erişimi artırmak kütüphanelerin ilgili olduğunun göstergesi olacak ve kütüphanecilerin yeni bilgi alanında önemli roller üstlenmesini sağlayacaktır.

Tüm bu geleceğe ilişkin yönlendirmeler bağlamında, hizmet kalitesinin gözden geçirilmesi amacıyla düzenlenen karşılaştırma araştırmasının işbirliğiyle kullanımı, sorunların anlaşılması için bir temel ve hizmetlerin araştırılması ve geliştirilmesi için bir mekanizma sağlamıştır. KDK, kullanıcılara ve kütüphanelere yararı olan gelişmelerin temel taşı sağlamıştır.

Tablo 1

Alıştırma D - Elizabeth Connor

Düşünce Düzeyleri	Öğrenme Alıştırmaları
Bilgi	Kütüphanelerarası ödünç verme ve belge sağlamayı tanımla.
Anlama	Bu çalışmayı, diğer ülkelerde yürütülen kütüphanelerarası ödünç verme işlemlerinin karşılaştırılmasıyla kıyasla. Ulusal kaynak paylaşımının önemini açıkla.
Uygulama	Dönüş süresi, doluluk oranı, maliyetler ve kullanıcı memnuniyetinin araştırılmasıyla ilgili olan kütüphane literatürünün dışında bir örnek bul.
Analiz	Bu durum/vaka çalışmasının ana fikrini tanımla. Benzer yaklaşımlardan yararlanacak diğer kütüphane hizmetlerini düşün.
Sentez	Bu durum/vaka çalışmasında tanımlanan aynı durum veya koşullarla karşılaşıldığında, daha ileri araştırmanın temelini oluşturabilecek kritik bir soruyu belirle.
Değerlendirme	Kanıt ne kadar iyidir?

Kaynak: Connor’dan uyarlanmıştır (2006).

Kaynakça

- Australian Interlibrary Resource Sharing. (ILRS). Erişim adresi: www.alia.org.au/interlibrary.lending/index.html
- Bailey-Hainer, B., Needleman, M., Wanner, G., Zemon, C., Jung, E., Iddings, D., Mackeigan, C. ve Koppel, T. (2005). It's time to think again about resource sharing: a position paper. Erişim adresi: www.relais-intl.com/relais/home/Rethinking%20Resource%20Sharing%20%20rev%206-1-2005.pdf
- Baker, S. K. ve Jackson, M. E. (1993). Maximizing access, minimizing cost: a first step toward the information access future, report prepared for ARL committee on access to information resources. Washington, DC: ARL. Erişim adresi: www.wustl.edu/baker/acc-cost.html
- Biskup, P. (1995). Libraries in Australia. Wagga wagga: centre for information studies. Erişim adresi: www.cultureandrecreation.gov.au/articles/libraries/
- Brice, A., Booth, A. ve Bexon, N. (2005). Evidence based librarianship: a case study in the social sciences, paper presented to 71st IFLA General Conference, 14– August, Oslo, Norway. Erişim adresi: www.ifla.org/IV/ifla71/papers/111e-Brice_Booth_Bexon.pdf
- Burrows, T., McDonald, C. ve Archibald, D. (2005). 'How the west was won: using VDX to redevelop cooperative document delivery services in Western Australia', *Interlending and Document Supply*, 32(2), 80-97.
- Cantrell, L. (1999). Looking for books: a report on access to research monographs by academics and higher degree students at Australian university libraries. Canberra: National Library of Australia, Coordination Support Branch. Erişim adresi: www.nla.gov.au/initiatives/alctf/cantrell.html
- Dempsey, L. (2006). Librarians and the long tail: some thoughts about libraries in a network age, *D-Lib*, (April); Erişim adresi: www.dlib.org/dlib/april06/dempsey/04dempsey.html
- Eldredge, J.D. (2000). Evidence-based librarianship: an overview, *Bulletin of the Medical Library Association*, 88 (October): 289-302. Erişim adresi: www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?artid=35250
- Eldredge, J.D. (2002). Evidence-based librarianship: what might we expect in the years ahead?, *Health Information and Libraries Journal*, 19 (June), 71–77.
- Frederick Charles Andrew (1987) Survey of Australian Inter-library Lending. Perth, WA: Curtin University of Technology Library
- Gourlay, U. M. ve Vattulainen, P. (1995). *The changing roles of document delivery and interlending in libraries*, paper presented to 61st IFLA General Conference, Istanbul, 20–25 August. Erişim adresi: www.ifla.org/IV/ifla61/61-gouu.htm
- ILL Forum and Field Day. (2002). Papers. Canberra: National Resource Sharing Working Group. Erişim adresi: www.nla.gov.au/rsforum/index.html
- Jackson, M. E. (2003). Assessing ILL/DD services study: initial observations, *ARL Bimonthly Report*, 230/231 (October/ December). Erişim adresi: www.arl.org/newsltr/230/illdd.html
- Kinetica Expert Advisory Group on Document Delivery. (2005). Final Report. Canberra: National Library of Australia. Erişim adresi: www.nla.gov.au/kinetica/eag_kdd.html
- Missingham, R. (2006). LIDDAS goes live: how close is Australia to interlending in one easy step?. *Australian Academic & Research Libraries*, 37(1), 38–54.
- Missingham, R. ve Moreno, M. (2005). Resource sharing in Australia: evaluation of national initiatives and recent developments, *Interlending and Document Supply*, 33 (1), 26–34.
- Missingham, R. ve Walls, R. (2003). Australian university libraries: collections overlap study, *Australian Library Journal*, 52(3), 247–60.
- National Resource Sharing Working Group. (2002). Interlibrary loan and document delivery (ILL/DD) benchmarking study, Library of Australia. Canberra: National Library of Australia. Erişim adresi: www.nla.gov.au/initiatives/nrswg/illdd_rpt_sum.html
- Peter (1994) Current Interlending Patterns and Document Supply: Report on the Survey. Canberra: ACLIS.

- Ruthven, T. (2001). Top performing interlending operations: results of the Australian benchmarking study, paper presented to Interlending and Document Supply Seventh International Conference, 1–5 October, Ljubljana, Slovenia. Erişim adresi: www.nla.gov.au/nla/staffpaper/2001/ruthven1.html
- Schreuder, D. (2002). Webs of knowledge: Australian information needs and 21st century research, paper presented at Research Library Futures: Strategies for Action Colloquium, 16–17 May, Sydney, NSW. Erişim adresi: www.sl.nsw.gov.au/colloquium/2002/pdf/schreuder.pdf
- Studies include Australian Advisory Council on Bibliographical Services (1964) Report of the Inter-Library Lending Inquiry Committee. Canberra: AACOBS; Exon,
- Taylor, Colin R. (1989) Interlibrary Loans in Australia: Traffic Patterns and Charges. Canberra: Australian Council of Libraries and Information Services; Judge